

[Avaleht](#) > ... > [Teie Õigused](#) > [Süüdistatavad \(kriminaalmenetlused\)](#) > [Minu õigused kuriteo uurimise ajal](#)

Minu õigused kuriteo uurimise ajal

Mis on kohtueelse menetluse eesmärk?

Kohtueelse menetluse eesmärk on teha kindlaks, kas kuritegu pandi toime ja millised olid kuriteo asjaolud. Uurimise ajal kogutakse tõendeid väidetava kuriteo kohta, tehakse kindlaks asjaolud ning võetakse vastu otsus, kas teile süüdistuse esitamine on piisavalt tõendatud.

Millised on eeluurimise etapid?

Kriminaalmenetluse alustamine

Kriminaalmenetlust alustab uurimisasutus (politsei või mõni muu selleks pädev riigiasutus) või prokuratuur. Kriminaalmenetlust alustatakse, kui politsei või prokuratuur on saanud teavet väidetava kuriteo kohta.

Kinnipidamine ja vahistamine

Kui uurimisasutusel on alust kahtlustada, et te olete kuriteo toime pannud, võib teid kahtlustatavana kuni 48 tundi kinni pidada. Kinnipidamise korral peab uurimisasutus teid viivitamata üle kuulama.

Kui uurimise ajal selgub, et teie kinnipidamine on alusetu, tuleb teid vabastada. Kui prokuratuur on veendunud, et teid tuleb kinni pidada kauem selleks, et te ei hoiduks uurimisest kõrvale või ei paneks toime uusi kuritegusid, peab ta taotlema kohtult määrust teie vahistamiseks.

Sellisel juhul viiakse teid kohtuniku ette 48 tunni jooksul alates teie kinnipidamise hetkest. Kohtunik otsustab, kas vahistamine on asjakohane. Kui kohtunik leiab, et vahistamiseks alust ei ole, vabastatakse teid kinnipidamiselt.

Ülekuulamine ja tõendite kogumine

Uurimise eesmärk on koguda kuriteo asjaolusid selgitavaid tõendeid. Sel eesmärgil kuulatakse üle kahtlustatav, kannatanu ja tunnistajad, kogutakse tõendeid, viiakse läbi kohtueksperdiise ning tehakse jälitustoiminguid. Kõik tõendite kogumise toimingud tuleb dokumenteerida kooskõlas seadusega. Teile süüdistuse esitamiseks võib kasutada üksnes seaduslikke ja õiguspäraselt kogutud tõendeid.

Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine

Menetluse käigus koostatakse kriminaaltoimik, mis sisaldab üksikasju kohtueelse menetluse ja tõendite kohta. Teil on õigus enne kriminaaltoimiku tutvustamist taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitse ettevalmistamise tagamiseks. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur. Prokuratuur võib määrusega keelduda tõenditele juurdepääsu võimaldamisest, kui see võib oluliselt kahjustada teise isiku õigusi või kui see võib kahjustada kriminaalmenetlust. Juurdepääs kogutud tõenditele tagatakse hiljemalt pärast seda, kui kohtueelne menetlus on lõpule viidud. Siis annab prokuratuur kaitsjale kriminaaltoimiku koopiat. Teie kaitsja tutvustab teile kogutud tõendeid ja teie vastu esitatud süüdistuse alust.

Teil ja teie kaitsjal on õigus esitada prokuratuurile taotlusi (nt täiendavate tõendite toimikusse lisamiseks, kriminaalmenetluse lõpetamiseks jne). Prokuratuur peab nende taotluste kohta otsuse tegema. Kui prokuratuur

taotlust ei rahulda, võite esitada sama taotluse kohtumenetluse ajal ka kohtule.

Kui pärast seda, kui toimikut on teile tutvustatud ja teie taotluste kohta on otsused tehtud, leiab prokurör, et teie vastu süüdistuse esitamiseks on piisavalt tõendeid, koostab ta süüdistusakti.

See on dokument, mis sisaldab kuriteo asjaolusid ja milles esitatakse süüdistust kinnitavad tõendid. Prokurör tutvustab süüdistusakti kaitsjale ja saadab selle kohtule. Süüdistusakti alusel alustab kohtunik kohtumenetlust.

Minu õigused uurimise ajal

- [Kriminaalmenetluse alustamine](#)
- [Kinnipidamine ja vahistamine](#)
- [Ülekuulamine ja tõendite kogumine](#)
- [Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine](#)
- [Täiendav teave mitteresidentidele](#)

Kriminaalmenetluse alustamine

Miks alustatakse kriminaalmenetlust?

Kriminaalmenetlust alustatakse, sest uurimisasutus on saanud teavet, mis annab alust arvata, et toime võib olla pandud kuritegu. See teave võib põhineda mõne inimese kaebusel või sellise asjaolu tuvastamisel, mis annab alust kahtlustada kuriteo toimepanekut.

Kriminaalmenetluse eesmärk on teha kindlaks, kas kuritegu on toime pandud, ning kui see leiab kinnitust, siis kas on piisavalt tõendeid kahtlustatavale süüdistuse esitamiseks.

Kes toimetab eeluurimist?

Kriminaalmenetlust juhib [prokuratuur](#) ning eeluurimist toimetab uurimisasutus vastavalt prokuratuuri juhistele. Üldiselt toimetab uurimist [politsei](#). Uurimist võivad toimetada ka [kaitsepolitseiamet](#), [maksu- ja tolliamet](#), [keskkonnainspeksioon](#), [justiitsministeeriumi vanglate osakond ja vangla](#), sõjaväepolitsei ja [konkurentsiamet](#).

Uurimisasutused võivad teatavaid menetlustoiminguid teha ainult kas prokuratuuri või kohtu loal.

Kuidas ma saan teada kriminaalmenetluse alustamisest?

Kriminaalmenetlus algab esimese menetlustoiminguga. Kui teid kahtlustatakse kuriteo toimepanemises, saate kriminaalmenetluse alustamisest üldjuhul teada siis, kui teid kahtlustatavana kinni peetakse või kui teid kutsutakse uurija juurde ülekuulamisele.

Miks mind võidakse kahtlustada kuriteo toimepanemises?

Teid võidakse käsitada kahtlustatavana, kui uurimisasutusel on piisavalt alust arvata, et te olete kuriteo toime pannud. Nendeks alusteks võivad olla erinevad põhjused, näiteks:

- teid tabati kuriteo toimepanemiselt või vahetult pärast seda;
- kuriteo pealtnägija või kannatanu osutab teile kui kuriteo toimepanijale;
- kuriteojäljed või muud andmed viitavad teile kui kuriteo toimepannud isikule.

Millised on minu õigused kahtlustatavana?

Kahtlustatavana on teil järgmised peamised õigused:

- õigus teada kahtlustuse sisu ja anda selle kohta ütlusi või keelduda ütluste andmisest;
- õigus teada, et teie ütlusi võidakse kasutada teie vastu;
- õigus tõlgi abile;
- õigus kaitsja abile;

- õigus kohtuda kaitsjaga teiste isikute juuresolekuta;
- õigus olla üle kuulatud, osaleda vastastamisel, ütluste seostamisel olustikuga ja teie äratundmiseks esitamisel kaitsja juuresolekul;
- õigus osaleda teid käsitleva vahistamistaotluse arutamisel kohtus;
- õigus esitada tõendeid;
- õigus esitada taotlusi ja kaebusi;
- Õigus tutvuda menetlustoimingu protokolliga ning teha menetlustoimingu tingimuste, käigu ja tulemuste ning protokolliga kohta avaldusi, mis protokollitakse; anda nõusolek kokkuleppemenetluse kohaldamiseks, osaleda kokkuleppemenetluse läbirääkimistel, teha ettepanekuid kohaldamisele kuuluva karistusliigi ja -määra kohta ning sõlmida või sõlmimata jätta kokkuleppemenetluse kokkulepe.

Millised on minu kohustused?

Te olete kohustatud:

- ilmuma kohale uurimisasutuse, prokuratuuri või kohtu kutsel;
- osalema menetlustoimingu ning alluma uurimisasutuse, prokuratuuri ja kohtu korraldustele.

Mida mulle öeldakse toimuva menetluse kohta?

Kui te olete kahtlustatav, peab uurimisasutus teile selgitama teie õigusi ja kohustusi. Teil palutakse kirjutada alla kirjalikule protokollile ning seda tehes kinnitate, et teile on teie õigusi ja kohustusi selgitatud.

Pärast seda öeldakse teile, milles teid kahtlustatakse. See tähendab, et teile esitatakse lühikirjeldus kuriteost, mille toimepanemises teid kahtlustatakse. Teile esitatakse ka seadusesätted, mille alusel klassifitseeritakse tegu kuriteona. Teil on õigus enne kriminaaltoimiku tutvustamist taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitse ettevalmistamise tagamiseks. Samuti on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised vahistamistaotluse põhjendatuse arutamiseks ning kinnipidamise ja vahistamise vaidlustamiseks kohtus. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur. Prokuratuur võib määrusega keelduda tõenditele juurdepääsu võimaldamisest, kui see võib oluliselt kahjustada teise isiku õigusi või kui see võib kahjustada kriminaalmenetlust. Enne kohtueelse menetluse lõpule viimist ei ole uurimisasutus ega prokuratuur kohustatud andma teile rohkem teavet. Pärast kohtueelse menetluse lõpule viimist annab prokurör teie kaitsjale kriminaaltoimiku koopia.

Millal saan ma rääkida oma kaitsjaga?

Sellest hetkest alates, kui teid on tunnistatud kahtlustatavaks kriminaalmenetluse raames, on teil õigus kohtuda ja rääkida oma kaitsjaga. Teil on õigus rääkida oma kaitsjaga enne seda, kui uurimisasutus alustab teie ülekuulamist.

Kinnipidamine ja vahistamine

Millistel asjaoludel võib mind kinni pidada?

Teid võib kahtlustatavana kinni pidada, kui:

- teid tabatakse kuriteo toimepanemiselt või vahetult pärast seda;
- kuriteo pealtnägija või kannatanu osutab teile kui kuriteo toimepanijale;
- kuriteoga seotud tõendid viitavad teile kui võimalikule kuriteo toimepannud isikule.

Samuti võib teid kinni pidada, kui uurimisasutusel on muud teavet, mis viitab teile kui kahtlustatavale, ning:

- te püüate põgeneda;
- teie isik ei ole kindlaks tehtud;
- uurimisasutus on seisukohal, et te võite jätkuvalt kuritegusid toime panna, hoiduda kriminaalmenetlustest või seda mõnel muul viisil takistada.

Teid võib kinni pidada ja vahistada teisele riigile loovutamise või teise riiki väljaandmise eesmärgil (vt [Ülekuulamine ja tõendite kogumine](#)).

Kes võib mind kinni pidada?

Uurimisasutusel on õigus teid kinni pidada. Kui teid tabatakse kuriteo toimepanemiselt või vahetult pärast seda põgenemiskatselt, võib teid politseisse kinnipidamiseks toimetada igaüks.

Kuidas ma saan teada, miks mind kinni peeti ja mis juhtub edaspidi?

Teie kinnipidamise ajal peab uurimisasutuse ametnik teatama teile kinnipidamise aluse ning selgitama teile teie õigusi ja kohustusi. Ametnik koostab kinnipidamise kohta protokoll, mis sisaldab teie kinnipidamise õiguslikku alust ja selle kuriteo asjaolusid, mille toimepanemises teid kahtlustatakse. Teil on õigus esitada taotlusi ja nõuda nende kandmist kinnipidamise protokoll.

Ma ei oska kohalikku keelt. Kuidas ma toimuvast aru saan?

Uurimisasutus peab teavitama teid viivitamata teile mõistetavas keeles ja teile mõistetaval viisil teie kinnipidamise alustest ja teie õigustest. Uurimisasutus peab tagama teile tõlgi, kui te seda vajate. Samuti tagatakse teie või teie kaitsja taotlusel tõlgi abi kaitsjaga kohtumisel, mis on otseselt seotud teie suhtes läbiviidava menetlustoimingu, esitatava taotluse või kaebusega. Kui menetleja leiab, et selliseks kohtumiseks ei ole tõlgi abi vajalik, vormistab ta keeldumise määrusega. Kui te ei valda eesti keelt, edastatakse teile järgmised dokumendid tõlgituna teie emakeelde või keelde, mida te valdate:

- kahtlustatavana kinnipidamise protokoll;
- vahistamismäärus;
- Euroopa vahistamismäärus;
- süüdistusakt;
- kohtuotsuse tekst.

Lisaks nimetatud dokumentidele, võite ise või kaitsja vahendusel esitada põhjendatud taotluse kriminaalasjas kahtlustuse või süüdistuse sisu arusaamise või menetluse õigluse tagamise seisukohast olulise dokumendi tõlkimiseks emakeelde või keelde, mida te valdate. Kui menetleja leiab, et dokumentide tõlkimise taotlus ei ole põhjendatud, vormistab ta keeldumise määrusega.

Süüdistusakti ja kohtuotsuse tekst tõlgitakse kirjalikult. Ülejäänud dokumentide kirjaliku tõlke asemel võib need tõlkida suuliselt või teha nendest suulise kokkuvõtte, kui sellega ei mõjutata menetluse õiglust.

Kas ma saan teatada kinnipidamisest oma lähedastele?

Teil on õigus teatada kinnipidamisest omal valikul vähemalt ühele oma lähedasele. Teatamine toimub uurimisasutuse kaudu. See tähendab, et teil on õigus paluda teate edastamist teie valitud isikule. Seda teeb uurimisasutus.

Kui uurimisasutus leiab, et teie valitud isikule teie kinnipidamisest teatamine võib kahjustada kriminaalmenetlust, võib uurimisasutus teatamisest keelduda. Prokuratuur peab selliseks keeldumiseks loa andma.

Kui kaua võib mind kinni pidada?

Teid võib kinni pidada kuni 48 tundi. Kui kohus ei ole 48 tunni jooksul pärast teie kinnipidamist teinud teie kohta vahistamismäärust, peab uurimisasutus teid viivitamatult vabastama.

Millistel asjaoludel võib mind vahistada?

Teid võib vahistada prokuratuuri taotlusel, kui on alust arvata, et te võite kriminaalmenetlusest kõrvale hoiduda või uusi kuritegusid toime panna. Vahistamiseks saab loa anda ainult kohtunik.

Kuidas tehakse otsus minu vahistamise kohta?

Uurimisasutus toimetab teid kohtuniku ette, kes peab tegema määruse teie vahistamiseks. Kohtuniku juurde kutsutakse samuti prokurör ning teie taotlusel ka teie kaitsja. Kohtunik tutvub kriminaaltoimikuga ning küsitleb teid vahistamise põhjendatuse kindlaks tegemiseks. Pärast menetlusosaliste kuulamist kohus kas rahuldab vahistamisaotluse või lükkab selle tagasi. Kui vahistamisaotlust ei rahuldata, tuleb teid vabastada.

Kui kaua võin ma olla vahistatud?

Kohtueelse menetluse etapis ei või te olla vahistatud teise astme kuritegude puhul kokku üle nelja kuu ja esimese astme kuritegude puhul kokku üle kuue kuu. Erandlikel asjaoludel võib seda tähtaega pikendada. Prokuratuuri vahistamisaotluse võib kohus rahuldada kuni kaheks kuuks, seda on võimalik hilisemas menetluses pikendada vastavalt nelja või kuue kuuni. Alaealist võib kohtueelsel menetlusel vahi all hoida maksimaalselt kaks kuud. Kui vahistamise alus ära langeb, tuleb teid viivitamult vabastada.

Kas mind võib vabastada kaitsjoni vastu?

Teil on õigus taotleda vahistamise asendamist kaitsjoniga. Selleks peate esitama kohtule taotluse. Teid toimetatakse kohtuniku ette, kes langetab otsuse kaitsjonitaotluse üle. Kohtunik peab kuulama ära teie ja teie taotlusel ka teie kaitsja arvamuse.

Kui kohtunik taotluse rahuldab, vabastatakse teid vahi alt pärast seda, kui kaitsjoni summa on laekunud kohtu kontole.

Kas mul on õigus minu vahistamismäärus vaidlustada?

Teil on õigus vahistamismäärus vaidlustada. Selleks peate teie või peab teie kaitsja esitama algse vahistamismääruse teinud kohtu kaudu ringkonnakohtule kirjaliku kaebuse. Kaebus tuleb esitada kümne päeva jooksul vahistamismäärusest teadasaamisest.

Ülekuulamine ja tõendite kogumine

Mis on ülekuulamise ja tõendite kogumise eesmärk?

Ülekuulamise ja tõendite kogumise eesmärk on selgitada välja ja panna kirja väidetava kuriteo asjaolud, et neid oleks võimalik kohtus kontrollida. Uurimisasutus ja prokuratuur on kohustatud koguma nii teavet, mis viitab teie osalusele kuriteos, kui ka teavet, mis kõneleb teie kasuks. Te ei pea oma süütust tõestama.

Kas minult küsitakse teavet?

Kui teid kahtlustatakse kuriteos, peab uurimisasutus teid viivitamata üle kuulama.

Kas ma pean uurimisasutusele teavet andma?

Te ei pea uurimisasutusele teavet andma või vastama teile esitatud küsimustele. Teil on õigus vaikida. Vaikimist ei saa mingil juhul tõlgendada süü omaksvõtmisena. Teid ei saa sundida andma ütlusi iseenda või oma lähedaste vastu.

Kuidas ülekuulamine toimub?

Ülekuulamise alguses tuleb teile öelda, et teil on õigus keelduda ütluste andmisest ning et teie ütlusi võidakse kasutada teie vastu. Kõigepealt tutvustatakse teile kahtlustuse sisu ning seejärel küsitakse teilt, kas te panite toime kuriteo, milles teid kahtlustatakse.

Teile antakse võimalus öelda, mida te uuritava kuriteo kohta teate. Samuti esitatakse teile küsimusi. Koostatakse kirjalik ülekuulamisprotokoll. Enne protokolliga allkirjastamist on teil õigus see läbi lugeda. Teil on õigus lasta oma

märkused protokollile lisada.

Mis juhtub, kui ma ütlen midagi, mis kahjustab minu kriminaalasja?

Teie ütlusi võidakse kasutada tõendina teie vastu.

Kas ma võin ennast enne kohtumenetlust süüdistuse kõigis või osades punktides süüdi tunnustada?

Te võite ülekuulamise ajal süü osaliselt või täielikult omaks võtta. Teil on samuti õigus teha seda igal ajal pärast ülekuulamist ka sellisel juhul, kui te ülekuulamisel oma süüd eitasite.

Kui te end süüdi tunnustate, siis sellega kriminaalmenetlus ei lõpe. Uurimisasutus peab siiski selgitama välja kuriteo asjaolud ja neid tõendama. Süü ülestunnistamine ei too automaatselt kaasa süüdimõistvat kohtuotsust.

Kas mul on õigus oma ülestunnistus hiljem tagasi võtta?

Kui te tunnustasite oma süüd, on teil õigus oma varasemaid ütlusi muuta ja eitada oma süüd hiljem kriminaalmenetluse või kohtumenetluse käigus. Kuid sellisel juhul võidakse teie varasem ülestunnistus esitada kohtule ning seda võidakse kasutada tõendina teie vastu. Kui muud tõendid teie süüd kinnitavad, võib kohus teie ütlusi nende muutmise tõttu ebausaldusväärseks pidada.

Kas ma saan teavet tunnistajate kohta, kes minu vastu tunnistavad?

Eeluurimise ajal ei ole uurimisasutus kohustatud andma teile teavet selle kohta, millised tunnistajad on teie vastu ütlusi andnud ja mida nad on öelnud. Üldjuhul saate te teavet tunnistajate ja nende ütluste kohta alles siis, kui teile antakse uurimise lõpus juurdepääs kriminaaltoimikule (vt [Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule](#), [taotluste rahuldamine ja süüdistuse esitamine](#)). Enne kriminaaltoimiku tutvustamist on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitse ettevalmistamise tagamiseks. Samuti on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised vahistamisaotluse põhjendatuse arutamiseks ning kinnipidamise ja vahistamise vaidlustamiseks kohtus. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur.

Kas esitatakse küsimusi minu varasemate õigusrikkumiste kohta?

Teilt võidakse küsida teie varasemate õigusrikkumiste kohta, kuid te võite selle teabe andmisest keelduda. Uurimisasutusel on õigus erinevate registrite põhjal kindlaks teha, kas te olete varem kuriteos karistatud. Andmed kõigi varem toime pandud kuritegude kohta lisatakse süüdistusaktile.

Kas mind võib läbi otsida?

Uurimisasutusel on õigus teha teie isiku läbivaatus, et leida kuriteojälgi, selgitada välja teie keha iseärasused ning leida muud eeluurimise jaoks olulist teavet.

Kas minult võib küsida sõrmejälgi ning kas minult võetakse DNA-proove (nt juuksed, sülg) või muid kehavedelikke?

Uurimisasutusel on õigus võtta teilt ekspertiisimaterjali ja proove, sealhulgas sõrmejälgi ja DNA analüüsiks bioloogilist materjali.

Proovide andmisest keeldumise korral on uurimisasutusel õigus kasutada sundi. Kui te keeldute proovide andmisest ja seda tehakse sunniga või kui proovide võtmine riivab teie keha puutumatus, siis saab seda teha üksnes uurimisasutuse määruse alusel.

Kas minu kodu, äriruumid, auto jne võidakse läbi otsida?

Kuriteo kohta tõendite või muude kriminaalasja lahendamiseks vajalike esemete leidmiseks võidakse läbi otsida teie kodu, äriruumid, auto jne. Prokuratuur või kohus peab tegema läbiotsimismääruse. Kui läbiotsimiseks on kiireloomuline vajadus, on see lubatud ka uurimisasutuse määruse alusel.

Isikule, kelle juures läbiotsimist toimetatakse, tuleb näidata läbiotsimismäärust ning tal palutakse määruses märgitud objekt välja anda. Kui kõnealust objekti välja ei anta või on alust arvata, et seda tehti vaid osaliselt, viivad uurimisasutuse ametnikud läbi läbiotsimise.

Kas ma võin kaebuse esitada, kui minu õigusi rikutakse?

Kui teie õigusi rikutakse, on teil õigus kaevata uurimisasutuse tegevuse peale ning esitada vastav kaebus [prokuratuurile](#). Kui kaebus on seotud prokuratuuri tegevusega, võib selle esitada [riigiprokuratuurile](#). Kaebus vaadatakse läbi 30 päeva jooksul. Teile saadetakse otsuse koopia. Kui te ei nõustu riigiprokuratuuri otsusega, on teil õigus esitada kümne päeva jooksul kaebus kohtule.

Juurdepääsu andmine kriminaaltoimikule, taotluste lahendamine ja süüdistuse esitamine

Mis eesmärgil antakse juurdepääs kriminaaltoimikule?

Kriminaaltoimikusse lisatakse kõik eeluurimise ajal kogutud tõendid ja vajadusel kohtueelse menetluse kokkuvõte, milles kirjeldatakse kuriteo asjaolusid. Teie kui kahtlustatava juurdepääs kriminaaltoimikule on vajalik selleks, et te oleksite teadlik teie vastu esitatud kahtlustusest ning süüdistusest ja selle põhjendustest. Juurdepääs kriminaaltoimikule tagab õiglase menetluse ja võimaldab ette valmistada kaitset.

Millal saan ma kriminaaltoimikuga tutvuda?

Kui te olete tunnistanud kahtlustatavaks, on teil õigus igal ajal taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised teie vastu esitatud kahtlustuse sisu täpsustamiseks, kui see on vajalik õiglase menetluse ja kaitse ettevalmistamise tagamiseks. Samuti on teil õigus taotleda juurdepääsu tõenditele, mis on olulised vahistamisaotluse põhjendatuse arutamiseks ning kinnipidamise ja vahistamise vaidlustamiseks kohtus. Tõenditele juurdepääsu võimaldamise otsustab prokuratuur. Prokuratuur võib määrusega keelduda tõenditele juurdepääsu võimaldamisest, kui see võib oluliselt kahjustada teise isiku õigusi või kui see võib kahjustada kriminaalmenetlust.

Prokuratuur on igal juhul kohustatud tutvustama kriminaaltoimikut teie kaitsjale pärast kohtueelse menetluse lõpuleviimist.

Kuidas antakse juurdepääs kriminaaltoimikule?

[teabelehte nr 1](#)

Kui palju aega on mul kriminaaltoimikuga tutvumiseks?

Toimikuga tutvumiseks ei ole konkreetset tähtaega kindlaks määratud. Kui prokuratuur leiab, et toimikuga tutvumisega viivitatakse, võib ta sellise tähtaja kindlaks määrata. Prokuratuur peab andma piisavalt aega, et te saaksite tegelikult kasutada oma õigust ennast kaitsta.

Mis on taotluste esitamise eesmärk?

Kogu kriminaalmenetluse vältel on teil ja teie kaitsjal õigus esitada prokuratuurile taotlusi. Taotluste esitamisega tagatakse kuriteo uurimise põhjalikkus ja erapooletus.

Teil on õigus taotleda:

- täiendavate uurimistoimingute tegemist;
- teie esitatud uute tõendite toimetamisse lisamist;
- kriminaalasja seisukohalt ebaolulise materjali toimetamist väljajätmist jne.

Teil on samuti õigus taotleda, et prokuratuur lõpetaks kriminaalmenetluse, kui teie arvates ei ole selle jätkamine põhjendatud. Peale selle on teil õigus taotleda asja käsitlemist seaduses sätestatud lihtmenetluse korras (nt kokkuleppemenetluses) ilma tavapärase täiemahulise kohtumenetluseta.

Kuidas taotlusi esitada?

Kuigi taotlusi võib esitada kogu kriminaalmenetluse vältel, on erikord taotluste esitamiseks pärast kriminaaltoimikuga tutvumist. Teil ja teie kaitsjal on kriminaaltoimiku tutvustamisest alates kümne päeva jooksul õigus esitada prokuratuurile taotlusi. Kui kriminaalasi on mahukas ja keeruline, võib prokuratuur seda tähtaega pikendada.

Kuidas toimub taotluste lahendamine?

Prokuratuur vaatab taotlused läbi kümne päeva jooksul. Kui prokuratuur taotlust ei rahulda, vormistatakse määrus, mille koopia edastatakse teile. Kui teie taotlust menetluse selles etapis ei rahuldata, võite selle kohtumenetluse ajal uuesti esitada.

Millal esitatakse süüdistus?

Pärast seda, kui te olete kriminaaltoimikuga tutvunud ja prokuratuur on teinud otsuse teie taotluste kohta, esitatakse teile süüdistus, kui prokuratuur on veendunud, et teie vastu on piisavalt tõendeid kohtumenetluse alustamiseks.

Kuidas süüdistus esitatakse?

Prokuratuur koostab süüdistusakti. Süüdistusakt on dokument, mis sisaldab süüdistuse aluseks olevaid tehioalusid ja süüdistust kinnitavaid tõendeid. Prokuratuur edastab süüdistusakti teile ja teie kaitsjale ning saadab selle kohtusse.

Kas süüdistust saab enne kohtumenetlust muuta?

Kohus saab asja arutada üksnes süüdistusaktile tuginedes. Prokuratuur saab süüdistust muuta või täiendada, kuid sellisel juhul tuleb esitada uus süüdistusakt.

Minu üle on sama süüdistuse alusel teises riigis juba kohut mõistetud. Mis saab sellisel juhul?

Kui teid on sama süüdistuse alusel teises riigis süüdi või õigeks mõistetud, ei saa teile sama kuriteoga seoses uuesti süüdistust esitada. Sellises olukorras tuleb menetlus lõpetada teile kuriteos süüdistust esitamata.

Kas minu kriminaalasja saab lahendada kokkuleppe korras?

Pärast kriminaaltoimikuga tutvumist on teil õigus taotleda prokuratuurilt kokkuleppemenetluse läbirääkimiste alustamist. Kui prokuratuur sellega nõustub, alustatakse teie ja teie kaitsjaga läbirääkimisi selle kuriteo õiguslikus kvalifikatsioonis, milles teid süüdistatakse, ja karistuses kokkuleppele jõudmiseks.

Kui te jõuate läbirääkimiste tulemusena kokkuleppele, vormistatakse see kirjalikult ja esitatakse kohtule kinnitamiseks. Kui kohus kokkuleppe kinnitab, mõistetakse teid kuriteos süüdi teie sõlmitud kokkuleppe tingimustel.

Täiendav teave mitteresidentidele

Mis on Euroopa vahistamismäärus?

[Euroopa vahistamismäärus](#) on taotlus, mille Euroopa Liidu liikmesriigi asutus esitab teisele Euroopa Liidu liikmesriigile konkreetse isiku kinnipidamiseks, vahistamiseks ja taotluse teinud riigile loovutamiseks, et viimati nimetatud riik saaks kriminaalmenetlust jätkata või kohtuotsuse täitmisele pöörata.

Millised on minu õigused, kui mind on Euroopa vahistamismääruse alusel kinni peetud?

Kinnipidamisel tuleb teile selgitada kinnipidamise aluseid ning teile tuleb teatada, et te võite nõustuda teisele liikmesriigile loovutamiselega. Kui te nõustute loovutamiselega, ei saa te oma otsust hiljem muuta. Kinnipidamisest alates on teil õigus saada tasuta õigusabi ja kasutada tõlgi abi.

Kuidas otsustatakse minu loovutamine teisele liikmesriigile?

Loovutamise või sellest keeldumise üle otsustab kohus. Kohtuistungil osalete teie, samuti osalevad sellel teie kaitsja ja prokurör. Kohus peab kuulama ära teie arvamuse loovutamise kohta. Kohus teeb määruse loovutamise või sellest keeldumise kohta. Teil on õigus vaidlustada kohtu määrus ringkonnakohtus kolme päeva jooksul alates määruse kättesaamisest. Ringkonnakohtus vaatab kaebuse läbi kümne päeva jooksul ning tema otsus on lõplik.

Kui kiiresti otsustatakse minu loovutamine teisele liikmesriigile?

Kui te nõustuite loovutamiselega, tuleb kohtuistung korraldada viie päeva jooksul, arvates Euroopa vahistamismääruse kohtusse saabumisest. Kui te loovutamiselega ei nõustunud, tuleb kohtuistung korraldada kümne päeva jooksul Euroopa vahistamismääruse kohtusse saabumisest arvates. Kohus teeb loovutamise kohta määruse viivitamata pärast isiku loovutamiseks korraldatud kohtuistungit. Erandjuhtudel võib seda tähtaega pikendada 30 päeva võrra. Loovutamismenetluses tehtud loovutamismääruse või loovutamisest keeldumise määruse peale võib esitada määruskaebuse ringkonnakohtusse kolme päeva jooksul määruse kättesaamisest arvates. Te võite kaebeõigusest loobuda, tehes selle kohta kirjaliku avalduse. Sellisel juhul jõustub kohtumäärus kaebeõigusest loobumise päeval. Määruskaebus vaadatakse ringkonnakohtus kirjalikus menetluses läbi kümne päeva jooksul arvates asja saabumisest ringkonnakohtusse. Ringkonnakohtu otsus on lõplik. Kui kohtu määrus teie loovutamise kohta on jõustunud, tuleb teid saata taotluse esitanud riiki kümne päeva jooksul. Kui üleandmist takistavad asjaolud, mis ei olene täitvast ega taotlevast riigist, antakse teid üle kümne päeva jooksul alates uuest kokkulepitud tähtpäevast. Üleandmise võib ajutiselt edasi lükata, kui on piisav alus arvata, et määruse täideviimine võib ohustada teie elu või tervist. Euroopa vahistamismäärus täidetakse kohe pärast eelnimetatud põhjuse äralangemist ja teid loovutatakse kümne päeva jooksul alates uuest kokkulepitud tähtpäevast. Kui teid selle aja jooksul riigist välja ei saadeta, siis tuleb teid vabastada.

Millistel asjaoludel võib mind teisele riigile välja anda?

Kui teine riik on alustanud teie suhtes kriminaalmenetlust ja koostanud vahistamismääruse või kui kõnealuse riigi kohus on teid vangi mõistnud, võib see riik taotleda teie kinnipidamist ja väljaandmist. Samuti võidakse taotleda teie kinnipidamist ja väljaandmist väljaandmistootluse, eelarestipalve (USA puhul) või Interpoli tagaotsimispalve alusel. Kui Eesti on saanud teiselt riigilt väljaandmistootluse, eelarestipalve või vahistamistootluse Interpoli kaudu, võidakse teid kinni pidada ja väljaandmismenetluse ajal vahi all hoida. Väljaandmismenetluse ajal võib teid vahi all hoida kuni üks aasta. Vahi all pidamise üheaastast tähtaega võib eeluurimiskohtunik riigi peaprokurööri taotlusel pikendada ainult erandlikel asjaoludel. Kohus otsustab, kas väljaandmine on lubatav.

Kas ma võin vahistamise korral võtta ühendust oma riigi saatkonnaga?

Kui te olete välisriigi kodanik, saadetakse teie vahistamismääruse koopia [välisministeeriumile](#), kes teatab teie vahistamisest teie kodumaa saatkonnale või konsulaaresindusele. Teil on õigus taotleda kohtumist oma riigi konsulaarametnikuga.

Kas mul on võimalik kasutada tõlki, kui ma kohalikku keelt ei valda?

Uurimisasutus ja prokuratuur peavad tagama, et te saate kasutada tõlgi abi. Tõlk peab viibima kõigi menetlustoimingute juures, milles te osalete. Tõlk on kohustatud tõlkima menetlustoiminguga seotud kogu teabe täpselt ja täies mahus. Samuti tagatakse teie või teie kaitsja taotlusel tõlgi abi kaitsjaga kohtumisel, mis on otseselt seotud teie suhtes läbiviidava menetlustoimingu, esitatava taotluse või kaebusega. Kui menetleja leiab, et tõlgi abi ei ole vajalik, vormistab ta keeldumise määrusega. Kui te ei valda eesti keelt, edastatakse teile järgmised dokumendid tõlgituna teie emakeelde või keelde, mida te valdate:

- kahtlustatavana kinnipidamise protokoll;
- vahistamismäärus;
- Euroopa vahistamismäärus;
- süüdistusakt;
- kohtuotsuse tekst.

Lisaks nimetatud dokumentidele, võite ise või kaitsja vahendusel esitada põhjendatud taotluse kriminaalasjas kahtlustuse või süüdistuse sisu arusaamise või menetluse õigluse tagamise seisukohast olulise dokumendi tõlkimiseks emakeelde või keelde, mida te valdate. Kui menetleja leiab, et dokumentide tõlkimise taotlus ei ole põhjendatud, vormistab ta keeldumise määrusega.

Süüdistusakti ja kohtuotsuse tekst tõlgitakse kirjalikult. Ülejäänud dokumentide kirjaliku tõlke asemel võib need tõlkida suuliselt või teha nendest suulise kokkuvõtte, kui sellega ei mõjutata menetluse õiglust.

Kas ma pean kriminaalmenetluse ajal riigis viibima? Kas ma võin riigist lahkuda?

Te ei pea kriminaalmenetluse ajal riigis viibima ning võite riigist lahkuda, kuid olete kohustatud ilmuma nõudmise korral uurimisasutusse, et see asutus saaks menetlustoimingu läbi viia. Uurimisasutus võib teil keelata lahkuda elukohast uurimisasutuse loata.

Kui teile on kohaldatud elukohast lahkumise keeldu ning te soovite lahkuda elukohast kauemaks kui kolmeks ööpäevaks, on teil vaja menetleja eelnevat luba. Kui te ei ilmu kohale uurimisasutuse kutsel või rikute elukohast lahkumise keeldu, siis võidakse teid trahvida või kohaldada raskemat tõkendit (näiteks vahistamine).

Kas mind võib üle kuulata teises riigis telekommunikatsioonivahendite, näiteks videolingi abil?

Uurimisasutus võib teid reaalajas toimiva videolingi kaudu välisriigis üle kuulata. Selline ülekuulamine on võimalik ainult teie nõusolekul.

Seonduvad lingid

Kriminaalmenetluse seadustik (Code of Criminal Procedure) - [inglise](#) ja [eesti keeles](#)

■ Viimati uuendatud: 13/08/2025

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.